

M50
T.a.v. J.J.L.M. Janssen en A.M.P. Kleijngeld
Postbus 513
3700 AM Zeist

Ink-Z

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**
Bekostiging Binnenlands
Bestuur

www.rijksoverheid.nl
www.facebook.com/minbzk
www.twitter.com/minbzk
[www.linkedin.com/company/
ministerie-van-bzk](https://www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk)

Kenmerk
2020-0000359678

Uw kenmerk

Datum 25 juni 2020
Betreft Reactie nieuwe verdeling gemeentefonds

Geachte heren Janssen en Kleijngeld,

Op 28 mei 2020 heeft u mij namens de M50-gemeenten een brief toegezonden over de herijking van het gemeentefonds. In uw brief kaart u uw zorgen over de positie van de middelgrote gemeenten aan. Hierbij schenkt u onder andere aandacht aan de stabiliteit, de omvang van het gemeentefonds, de eventuele herverdeel-effecten als gevolg van de herijking van het verdeelmodel van het gemeentefonds en tijdige duidelijkheid daarover en de herziening van het uitkeringsstelsel. De door u benoemde onderwerpen uit de brief hebben mijn aandacht en uw inbreng neem ik dan ook graag mee in het onderzoek naar en de besluitvorming over het nieuwe model.

Stabiliteit

Het kabinet vindt het belangrijk in deze bijzondere tijd de schommelingen voor medeoverheden te dempen; hoe stabielere de inkomsten, hoe minder verstoringen van het gemeentelijke en provinciale begrotingsproces. In overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en het Interprovinciaal Overleg (IPO) is daarom besloten om de stand van het accres (volume en loon- en prijsontwikkeling)¹ zoals gepresenteerd in de Voorjaarsnota 2020 te bevriezen voor de jaren 2020 en 2021. Als zich grote onverwachte wijzigingen voordoen, zal het kabinet hierover met de VNG en het IPO in gesprek gaan. Het is aan een nieuw kabinet om in overleg met de VNG en het IPO te besluiten hoe in de toekomst met het accres om te gaan. Hierover zal het kabinet te zijner tijd aan de Raad voor het Openbaar Bestuur om advies vragen. Het rapport van de evaluatie van de normeringssystematiek, waar ook de VNG en het IPO bij betrokken zijn, verwacht ik op korte termijn af te ronden en in het najaar 2020 aan de Tweede Kamer te doen toekomen.

Tot slot zijn wij als fondsbeheerders bereid om, op basis van de evaluatie van de normeringssystematiek, samen met gemeenten en provincies in het voorjaar van 2021 verschillende varianten voor de ontwikkeling van het accres in beeld te brengen ten opzichte van de stand bij Voorjaarsnota 2020. Gemeenten en

¹ Dit geldt zowel voor het accres van het gemeentefonds en provinciefonds als het accres van het Btw-compensatiefonds

Datum
25 juni 2020

Kenmerk
2020-0000359678

provincies kunnen zo met verschillende varianten rekening houden bij het opstellen van hun begrotingen voor 2022.

Omvang gemeentefonds en de opschalingskorting

Over het algemeen constateer ik dat gemeenten de decentralisaties goed hebben opgevangen en hun nieuwe taken uitvoeren. Sinds 2018 zijn nadere afspraken gemaakt over werkwijzen en budgetten. Het kabinet heeft in 2018 extra middelen beschikbaar gesteld voor onder andere de invoering van het abonnementstarief en de knelpuntenvoorziening in het sociaal domein.

Na de decentralisatie van de jeugdzorg in 2015 is in 2018 in totaal € 200 miljoen euro extra beschikbaar gesteld om gemeenten tegemoet te komen in de toename van de kosten. Het kabinet heeft in 2019 nog eens één miljard euro extra beschikbaar gesteld voor de uitvoering van de Jeugdwet voor de periode 2019-2021 (€ 420 miljoen in 2019, € 300 miljoen in 2020 en € 300 miljoen in 2021). Daarnaast wordt er, zoals met de VNG afgesproken, nu onderzoek gedaan naar de vraag of, en zo ja in welke mate, gemeenten structureel extra middelen nodig hebben vanaf 2022. Ik wil op dit moment niet vooruitlopen op de uitkomsten van dit onderzoek. Zoals afgesproken zullen de uitkomsten van het onderzoek dienen als inbreng van de komende kabinetsformatie. De keuze over hoe wordt omgegaan met de opschalingskorting is aan een nieuw kabinet.

Herijking gemeentefonds: herverdeeleffecten en duidelijkheid daarover

Over het verloop van het herijkingsonderzoek van de verdeling wil ik u graag het volgende meegeven. Op 26 februari jl. heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over het uitstellen van invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds naar 1 januari 2022. In deze Kamerbrief heb ik uiteengezet waarom uitstel noodzakelijk is. Op 2 juni jl. zijn de rapporten van de onderzoeken die reeds hebben plaatsgevonden voor het klassieke domein en sociaal domein gepubliceerd. Er is echter aanvullend onderzoek nodig.

Met betrekking tot het klassieke domein wordt een nadere analyse uitgevoerd die erop gericht is om de kostenoriëntatie van de verdeelformules verder te verbeteren. Een aantal keuzes die in het eerdere traject zijn gemaakt, waaronder de wijze waarop kan worden omgegaan met inkomstenverevening, zal opnieuw tegen het licht worden gehouden. Bij het sociaal domein wordt gestart met een analyse naar de achtergronden van grote verschillen tussen de uitkomst van het verdeelmodel en de daadwerkelijk gemaakte kosten bij gemeenten. Informatie over de inhoudelijke achtergronden van deze zgn. uitschieters kan mede input zijn voor eventuele tijdelijke flankerende maatregelen bij de invoering van de nieuwe verdeling. De verdere uitwerking gebeurt in nauw overleg met de VNG en een grote groep gemeenten. De herverdeeleffecten zullen worden gepresenteerd nadat het aanvullend onderzoek is verricht, omdat op dat moment pas een integraal beeld beschikbaar is.

Over de herijking van het gemeentefonds zult u via de website van het gemeentefonds, de circulaires en de consultatiebrief op de hoogte worden gehouden. Besluitvorming over de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds zal nog dit jaar worden afgerond. De publicatie van de integrale

**Ministerie van
Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties**
Bekostiging Binnenlands
Bestuur

Datum
25 juni 2020

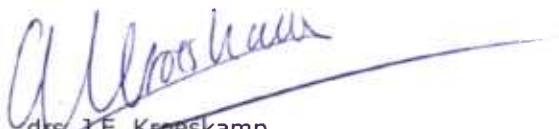
Kenmerk
2020-0000359678

nieuwe verdeling van het gemeentefonds zal plaatsvinden in de
decembercircularis 2020.

Herziening uitkeringsstelsel

Begin dit jaar is een wetsvoorstel met daarin de nieuwe uitkeringsvorm Uitkering
Gezamenlijke Opgave (UGO) ter consultatie voorgelegd aan onder andere de
koepels en de Algemene Rekenkamer. Op dit moment wordt overleg gevoerd met
deze partijen over de verwerking van de gemaakte opmerkingen. In de tweede
half van 2020 volgt hierover nadere informatie.

Hoogachtend,
namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. J.E. Kroeskamp
directeur Bestuur, Financiën en Regio's

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK)
T.a.v. mevrouw drs. K.H. Ollongren
Postbus 20011
2500 EA 's-Gravenhage

Datum: 28 mei 2020

Betreft: Nieuwe verdeling gemeentefonds

Geachte mevrouw Ollongren,

Nu de coronacrisis in rustiger vaarwater verkeert, vragen wij u met deze brief aandacht voor de positie en financiële situatie van middelgrote gemeenten. Op 26 februari 2020 heeft u bericht dat de ingangsdatum van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds wordt uitgesteld tot 1 januari 2022. Deze extra tijd is nodig om te komen tot een verdiepingsslag van de concept-verdeelmodellen van het klassieke domein. Als M50-gemeenten¹ zijn wij blij met uw beslissing tot nader onderzoek. We maken ons namelijk veel zorgen over onze positie als middelgrote gemeenten. Met het nieuwe verdeelmodel ontstaat er een situatie van forse aansluitverschillen en een verschuiving van middelen naar de grote steden en de randstad. Dit rijmt niet met de kosten en de opgaven waar wij als middelgrote gemeenten voor staan.

M50, het landelijk netwerk voor middelgrote gemeenten

In het landelijk M50-netwerk bundelen ruim 40 middelgrote gemeenten, met elk tussen de 30.000 en 80.000 inwoners, hun krachten. In onze [strategische agenda](#) 'Samen waarde creëren' staat beschreven hoe we hier aan werken. M50-gemeenten hebben veel overeenkomsten én zijn zeer divers. Waar middelgrote gemeenten gelijk in zijn, is de schaal. Onze flexibiliteit, nabijheid, efficiency, slag- en innovatiekracht bindt ons. Gezien onze schaalgrootte zijn de lijnen kort en kunnen we dichtbij en samen met inwoners op innovatieve wijze werken aan de maatschappelijke opgaven. Aan de andere kant ervaren we ook knelpunten en stadse problematiek die horen bij grotere gemeenten. We vormen een onmisbare en belangrijke schakel in het stedelijk netwerk in Nederland. Het netwerk dat de landelijke overheid nodig heeft om haar eigen doelstellingen te realiseren.

Aanvullend onderzoek

Ten aanzien van het uit te voeren aanvullend onderzoek sluiten we ons aan bij de reactie van de VNG. Het is belangrijk dat de nieuwe modellen voor 'klassiek' en 'sociaal domein', zowel inhoudelijk als financieel, aansluiten bij de opgaven waar we als gemeenten voor staan. De afgelopen periode hebben veel van onze leden al verregaande maatregelen

¹ Altena, Barendrecht, Barneveld, Coevorden, De Bilt, De Ronde Venen, Den Helder, Doetinchem, Dronten, Etten-Leur, Gooise Meren, Gorinchem, Heerhugowaard, Hellevoetsluis, Hoogeveen, Kampen, Kerkrade, Landgraaf, Leidschendam-Voorburg, Lochem, Meierijstad, Nieuwegein, Nijkerk, Oldambt, Oosterhout, Papendrecht, Peel en Maas, Pijnacker-Nootdorp, Ridderkerk, Rijssen-Holten, Rijswijk, Roermond, Soest, Veenendaal, Veldhoven, Velsen, Venray, Waalwijk, Winterswijk, Woerden, Zeist.

moeten nemen om een (al dan niet) sluitende begroting in te kunnen dienen. Er is geen marge meer om wederom tekorten op te vangen.

Verder vragen we aandacht voor:

- **Stabiliteit:** Stabiliteit in het gemeentefonds is nodig om consistent gemeentelijk beleid te kunnen voeren. Deze behoefte is de afgelopen jaren al diverse keren geuit. Dit voorstel brengt naar onze mening geen stabiliteit. Wat helpt, is dat het gemeentefonds in het lopende jaar niet meer (negatief) wordt bijgesteld als het Rijk minder uitgeeft. Als dat niet kan dan zou in ieder geval de meicirculaire de laatste circulaire moeten zijn waarin de uitkeringspercentages van hetzelfde kalenderjaar worden vastgesteld.
- **Omvang gemeentefonds:** Eén van de voornaamste knelpunten in de financiële verhouding is het feit dat de uitkeringen die gemeenten ontvangen niet toereikend zijn. De afgelopen jaren zijn er diverse kortingen doorgevoerd waaronder bijvoorbeeld de korting op de drie transities, re-integratie, huishoudelijke hulp, onderwijshuisvesting en de opschalingskorting. Deze kortingen lopen de komende jaren op tot 4,6 miljard euro in 2025. De onderbouwing van bijvoorbeeld de opschalingskorting was dat de beoogde opschaling van gemeenten tot besparing zou leiden. Deze opschaling is echter nooit doorgevoerd maar de korting wel. Wij vragen u met klem deze kortingen ongedaan te maken.
- **Omvang herverdelingseffecten beperken:** Wij stellen voor om de omvang van de herverdelingseffecten per jaar te beperken en bijvoorbeeld uit te gaan van een lager bedrag per inwoner, namelijk € 15 in plaats van € 25 per inwoner.
- **Duidelijkheid:** Wij vinden het belangrijk dat er spoedig voortgang in dit proces wordt geboekt. Wij verzoeken u om in ieder geval in de decembercirculaire duidelijkheid te bieden zodat de invoering van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds begin 2022 gerealiseerd kan worden.
- **Herziening uitkeringsstelsel:** Voor een betere aansluiting wordt er een zogenaamde Uitkering Gezamenlijke Opgaven (UGO) geïntroduceerd. Een goede ontwikkeling. Wel vragen we aandacht voor een mogelijk negatief effect. Dit soort uitkeringen gaat namelijk vaak samen met een gevraagde cofinanciering vanuit gemeenten zelf. Financiële ruimte die er na de herverdeling niet meer is waardoor gemeenten niet in staat zijn om hierin te participeren. De M50-gemeenten sluiten aan bij de kritische opmerkingen die de VNG heeft gemaakt in de consultatie wetswijziging Financiële Verhoudingswet.
- **Heldere kaders:** Bij de herziening wordt de rol van uw ministerie als bewaker van het hanteren van de juiste uitkeringsmechanismen teruggedrongen (AU, DU UGO, specifieke uitkeringen). Ook is nog onduidelijk wat de rol van de gemeenten hierin is. Er komt een trend op gang die ten koste gaat van de bestedingsvrijheid van gemeenten en wat kan leiden tot een toename van administratieve lasten. Wij vinden het belangrijk om op dit vlak te komen tot heldere kaders alvorens deze herziening wordt doorgevoerd.
- **Ruimte voor lokaal maatwerk:** Voor sommige taken/opgaven krijgen centrumgemeenten vanuit het Rijk de financiële middelen om het uit te voeren. Regio's en samenwerkingsverbanden zijn echter soms meer fluïde. Ruimte voor

meer lokaal maatwerk waarbij middelgrote gemeenten zelf kunnen kiezen in welk regionaal samenwerkingsverband zij opereren, is gewenst.

Wat kunnen we voor elkaar betekenen

Als M50-gemeenten willen we graag met u samenwerken in het realiseren van een goed vervolg- en onderzoeksproces. Graag blijven we dan ook betrokken en nemen we deel in aanvullende (digitale) overleggen die voor het vervolg worden georganiseerd. U kunt uw reactie versturen naar ons postadres: Postbus 513, 3700 AM te Zeist.

Hoogachtend,
Namens de M50 gemeenten

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.J.L.M. Janssen', enclosed within a large, loopy oval.

drs. J.J.L.M. Janssen
Burgemeester gemeente Zeist

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'A.M.P. Kleijngeld', followed by a long, straight diagonal line.

drs. A.M.P. Kleijngeld
Burgemeester gemeente Waalwijk